

Struktura literárního díla – pracovní list

Úkol 1: Urči druh rýmu v následujících ukázkách.

(4 body)

a) **K. Biebl: S lodí, jež dováží čaj a kávu**

S lodí, jež dováží čaj a kávu
pojedou jednou na dalekou Jávu
Za měsíc loď, když vypluje z Janova
stane u zeleného ostrova

a
a
t
t

střídavý

b) **S. Ščipačov: Srdce a rozum**

Asi se v tomto rozhovoru
brzy, můj verši, soudu vzdáš.
Cit s rozumem, když prou se spolu,
komu z nich dvou za pravdu dáš?

a
t
a
t

střídavý

c) **V. Nezval: Jaro u moře**

Jaro u moře,
to jaro zdejší
je ještě zelenější
než u nás na dvoře.

a
t
t
a

obkročím!

d) **K. H. Borovský: 19. března 1845**

(gratulační báseň)
V hluboké uctivosti
s hroznou horlivostí
k veliké slavnosti
namáhám se dosti
ve své výřečnosti

aaaaa

hladový rým

Úkol 2: Urči druh stopy v následujících ukázkách.

(2 body)

a) **J. V. Sládek: Velké, širé, rodné lány**

Velké, širé, rodné lány,
jak jste krásny na vše strany,
od souvratě ku souvratí
jak vás dnes to slunko zlatí!

TROCHEJ

b) **J. Vrchlický: Za trochu lásky**

Za trochu lásky šel bych světa kraj,
šel s hlavou odkrytou a šel bych bosý,
šel v ledu – ale v duši věčný máj,
šel vichřicí – však slyšel zpívat kosy,
šel pouští – a měl v srdci perly rosy.

JAMB

Úkol 3: Které jazykové prostředky využili autoři v následujících ukázkách?

(6 bodů)

a) **J. Wolker: Žně** PERSONIFIKACE

Slunce je veliký básník
a napsalo krásnou báseň
zlatým perem na naši zem.

b) **A. Rimbaud: Samohlásky** SYNESTEZIE

„A čern, E běl, I nach, O modř, U zeleň hlásek ...“

c) **J. Seifert: Píseň o rodné zemi** PŘIROVNÁNÍ

Krásná jako kvítka na modranském džbánku
je ta země, která vlastní je ti,
krásná jako kvítka na modranském džbánku,
sladká jako střída dalamánku,
do nějž nůž jsi vnořil k rukojeti.

d) **P. Bezruč: Červený květ** SYNEKDOCHA

Jsou duše drsné, co samy šly žitím. “
synekdocha, duše je metonymií slova
člověk, je vyjádřen podstatnou složkou

e) **F. L. Čelakovský: Ilja Volžanin** EPANA STROFA

a nazván Volžanin, po vychování,
po vychování u matky Volhy

f) **K. J. Erben: Polednice** ELIPSA

A zas do hrozného křiku –
„I bodejž tě sršeň sám-!
Že na tebe, nezvedníku,
Polednici zavolám!“

Úkol 4: K následujícím příkladům uveď správné pojmenování.

(8 bodů)

Zdravý nemocný - OXYMORON

stříbrný vítr - epiteton ornans

Eva - SYMBOLIKA

klop, klop, klop - ONOMATOPOIE - zvukomalba

namalovat verš - SYNESTEZIE

v létě tyčí se tu kukuřičná zrna - SYNEKDOCHA

o lásce šeptal tichý mech - PERSONIFIKACE

les komínů - HYPERBOLA

v mrazivé noci tam ptáčata zbyla - (děti) METAFORA

oslí uši právě dobře ke koruně sluší - IRONIE

nemohu nepřiznat - LITOTES

slavme slavně slávu Slávů slavných - PARONOMAZIE (Aliterace)

celé město klečelo na kolenou - METONOMIE

den sedmý - PERIFRAZE (indirekce)

rozmarný zlatník listy vytepal / ze zlata, bronzu, ze zamžené mědi... GRAZACE (stykávkování)

Milí žáci – ale vlastně jsme nebyli milými žáky; vlastně jsme byli lumpové - ANTITEZE